

Η Ακαδημία Αθηνών για το Μακεδονικό ζήτημα

Ανακοίνωση της 28ης Μαρτίου 2008.

Δημόσια τοποθέτηση της Ακαδημίας Αθηνών για το όνομα

Η Ακαδημία Αθηνών, κρίνοντας, εν επιγνώσει της επιστημονικής αποστολής της, ότι η οριστική επίλυση του θέματος της ονομασίας της ΠΓΔΜ είναι εφικτή εφόσον και μόνον βασιστεί στην επακριβή στάθμιση των πραγματικών δεδομένων, διατυπώνει τεκμηριωμένη, δημόσια ήδη, την άποψή της. Θεωρεί, εξ άλλου, ότι αποτελεί ευτυχές γεγονός ότι η ανάδειξη της επιστημονικής αλήθειας, όχι μόνο είναι συμβατή με την πραγματική κατάσταση, αλλά και προσφέρεται για να συμβάλει στη διασφάλιση της σταθερότητας και της ειρήνης σε μια περιοχή σκληρά δοκιμασμένη κατά το απώτερο και το πρόσφατο παρελθόν.

1. Η Μακεδονία αποτελεί σήμερα γεωγραφική ζώνη, τα όρια της οποίας εκτείνονται σε περισσότερα του ενός κράτη της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Το αρχαίο ελληνικό όνομα «Μακεδονία» φέρει μία συγκεκριμένη περιφέρεια της σύγχρονης Ελλάδος. Υπό το όνομα Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΣΔΜ) λειτούργησε ένα από τα ομόσπονδα κράτη που συναποτελούσαν την πρώτη Γιουγκοσλαβία. Το όνομα όμως της Μακεδονίας έφερε, αρχικά, επί μακρούς αιώνες κατά την αρχαιότητα, η περιοχή, η οποία ταυτίζεται – κατά περίπου 90% – με τη σημερινή ελληνική επαρχία της Μακεδονίας. Η τυχόν απόδοση του ονόματος αυτού σε ένα ανεξάρτητο κράτος, χωρίς ειδικότερο

προσδιορισμό που να αντανακλά σαφώς τις γεωγραφικές και ιστορικές αυτές πραγματικότητες, συνεπάγεται τον κίνδυνο να διεκδικήσει το συγκεκριμένο κράτος, και μάλιστα κατ' αποκλειστικότητα, τη χρήση του όρου «Μακεδονία» ή των παραγώγων του στην ιστορία, τον πολιτισμό, τις εκδηλώσεις της καθημερινής πολιτικής και κοινωνικής ζωής κλπ.

2. Συγκεκριμένα, η κλασική Μακεδονία του Φιλίππου και του Μεγάλου Αλεξάνδρου εκτεινόταν προς βορρά στα εδάφη της σημερινής ελληνικής Μακεδονίας, καθώς και σε ολίγα χιλιόμετρα εντός της ΠΓΔΜ και της Βουλγαρίας. Μέσω κάθε μορφής ιστορικών πηγών και αρχαιολογικών ευρημάτων μαρτυρείται ότι οι τότε Μακεδόνες συμπεριελάμβαναν την επικράτειά τους μεταξύ των άλλων ελληνικών χωρών. Τα πρώτα σλαβικά φύλα, τα οποία, αυτονόητα, ουδεμία είχαν σχέση με τους παλαιότερους κατοίκους της περιοχής, κατήλθαν στην Βαλκανική μετά δέκα αιώνες, κατά τον 7ο μ.Χ. αιώνα. Η παραμονή τους έκτοτε στο νότιο τμήμα της Χερσονήσου συνέβαλε στη βαθμιαία διαμόρφωση των σλαβικών εθνών χωρίς να υπάρξει έως τη σύσταση, κατά τον 19ο αιώνα, και την πρώτη ανάπτυξη των σλαβικών κρατών της περιοχής – της Σερβίας, του Μαυροβουνίου και της Βουλγαρίας -, αναφορά σε ιδιαίτερο «Μακεδονικό» έθνος. Χαρακτηριστικά, ακόμη και κατά την επαύριο του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, ούτε οι εκπρόσωποι των βαλκανικών κρατών, αλλά ούτε και οι οικοδόμοι της ειρήνης- προεξάρχων ο Γούντροου Ουίλσον -, οραματιστές μιας διεθνούς κοινωνίας συγκείμενης ακριβώς από κράτη- έθνη, έκαμαν την παραμικρή νύξη σε έθνος «Μακεδόνων». Η ύπαρξή του επιδιώχθηκε να τεκμηριωθεί στο πλαίσιο της συγκρότησης από το στρατάρχη Τίτο της νέας ομοσπονδιακής Γιουγκοσλαβίας κατά την επαύριο του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Η επιτυχία, μάλιστα, του τολμηρού εγχειρήματος της εθνικής μετάλλαξης των Σλάβων κατοίκων της συγκεκριμένης γεωγραφικής ζώνης θα ήταν άκρως δυσχερής χωρίς την προπαγάνδα που επί ήμισυ, σχεδόν, αιώνα ασκήθηκε υπό καθεστώς ολοκληρωτικό.

3. Η «γεωγραφική» έννοια που έχει προσδοθεί στον όρο Μακεδονία υπήρξε ανεξάρτητα από οποιαδήποτε εθνολογική, κρατική ή, έστω, και διοικητική διαίρεση στο χώρο της νότιας Βαλκανικής. Κατά την μακραίωνη περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας τη συγκεκριμένη περιφέρεια συνέθεταν τα βιλαέτια της Θεσσαλονίκης, του Μοναστηρίου και τμήμα του βιλαετίου του Κοσσόβου – όπου και εντασσόταν το σαντζάκιο των Σκοπίων. Η επέκταση των γεωγραφικών ορίων της «ιστορικής» Μακεδονίας προς βορρά συνδέθηκε, μετά την Αναγέννηση, με την αποτύπωση της περιοχής από τους πρώτους Ευρωπαίους χαρτογράφους βάσει της αντίληψης που είχε επικρατήσει κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους. Ο χαρακτηρισμός εν τούτοις των κατοίκων της περιοχής αυτής ως Μακεδόνων δεν προσέλαβε εθνικό περιεχόμενο κατά τους νεώτερους χρόνους έως και τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η προβολή, κατά το δεύτερο ήμισυ του 19ου αιώνα, των σερβικών και βουλγαρικών διεκδικήσεων επί των εδαφών που κατοικούνταν κατά πλειοψηφία από το σλαβικό στοιχείο συνάπτεται οπωσδήποτε με το γεγονός της πληθυσμικής υπεροχής στη συγκεκριμένη γεωγραφική ζώνη. Είναι όμως αυτονόητη η εφαρμογή της ίδιας αρχής και στα περισσότερα εκτεταμένα εδάφη της νότιας Μακεδονίας που κατοικούνται από Έλληνες.

4. Τα διδάγματα που θα ήταν νοητό να αντληθούν από την έγκυρη αναφορά στο ιστορικό παρελθόν συμπίπτουν με την επιβεβλημένη συνηγορία υπέρ της επιβολής λύσης εξυπηρετικής για τη σταθερότητα και την ειρήνη της περιοχής. Η ανακίνηση παρωχημένων επεκτατικών βλέψεων θα συνδυαζόταν μοιραία με τη τεχνητή κατασκευή μιας και μόνης Μακεδονίας. Αντίθετα, η συστηματική έρευνα καταδεικνύει ότι η θεραπεία της αλήθειας, αλλά και η εξυπηρέτηση των σύγχρονων αναγκών της συγκεκριμένης γεωγραφικής ζώνης, καθώς και του ευρύτερου χώρου που την περιβάλλει, υπαγορεύει την εξεύρεση σύνθετης ονομασίας με περιεχόμενο γεωγραφικό, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τη διαφοροποίηση μεταξύ της αρχαίας Μακεδονίας και του κράτους της ΠΓΔΜ. Σήμερα, το ζωηρό ενδιαφέρον των Ελλήνων δεν υποδηλώνει την επιθυμία να προσβάλουν δικαιώματα, έστω και πρόσφατα κερτημένα, των βόρειων γειτόνων τους: επί του θέματος αυτού, σαφής είναι η στάση της υπεύθυνης κυβέρνησης και του συντριπτικά μείζονος τμήματος του πολιτικού κόσμου της Ελλάδος. Υποδηλώνει όμως την ανησυχία της κοινής γνώμης ενώπιον μας ακραίας πρόκλησης από την πλευρά των Σκοπίων, τα οποία τείνουν – όπως αποδεικνύουν ακόμη

και τα εν ισχύ διδακτικά εγχειρίδια – όχι μόνο να οικειοποιηθούν, άλλα και να μονοπωλήσουν την ιστορία, τα πολιτιστικά επιτεύγματα, τα σύμβολα – ακόμη και τα αρχαία -, τα μνημεία και τα πρόσωπα που έδρασαν κατά το παρελθόν στο μακεδονικό χώρο. Είναι αυτονόητο ότι η εκδήλωση καλής θέλησης από την πλευρά οποιασδήποτε ελληνικής κυβέρνησης δεν αρκεί για να υπερκεράσει καθεαυτό το γεγονός ή τις επιπτώσεις ενός ανάλογου εθνικιστικού παροξυσμού που έχει τεχνηέντως καλλιεργηθεί κατά την μεταπολεμική περίοδο.

Οι διαπιστώσεις αυτές υπαγορεύουν την υιοθέτηση λύσης του επίμαχου προβλήματος, η οποία δεν θα ήταν εύλογο να θεωρηθεί μονομερής. Η Ελλάδα εμμένει σταθερά σε μία θέση, η οποία οδηγεί στην παγίωση της ειρηνικής συμβίωσης και συνεργασίας μεταξύ των λαών της νότιας Βαλκανικής. Η επιλογή, αντ' αυτής, της παράτασης του αδιεξόδου περί την ονομασία της ΠΓΔΜ, όχι μόνο εκτρέφει βλέψεις εξεταστικές επεκτατικές, αλλά και διαιωνίζει ή και επιτείνει την γενικότερη αστάθεια σε περιφερειακή κλίμακα, ειδικότερη ή ευρύτερη. Η πρόταξη, κατά ταύτα, της τρέχουσας γεωγραφικής πραγματικότητας δεν είναι μεν πάντοτε συμβατή με τα ιστορικά δρώμενα, ιδιαίτερα κατά τους αρχαίους χρόνους, αλλά προσφέρεται για να οδηγήσει στην έντιμη, οριστική και εφεξής αδιαφιλονίκητη ρύθμιση του προβλήματος.

Δελτίο τύπου της Ακαδημίας Αθηνών 28.3.2008

Πηγή: www.antibaro.gr/